

Dotsent Rein Pähkla mälestusseminar geneerilistest ravimitest

Alar Irs – TÜ kliinilise farmakoloogia õpetool, Ravimiamet

5. aprillil 2010 toimus vanas anatoomikumis Eesti Farmakoloogia Seltsi (EFS) geneerilisi ravimeid käsitlev seminar, mis oli pühendatud Tartu Ülikooli kliinilise farmakoloogia varalahkunud dotsendi Rein Pähkla (27.04.1966–05.10.2004) mälestusele. TÜ farmakoloogia instituudi juhataja professor Aleksander Žarkovski andis ülevaate dr Pähkla teadustööst ja pedagoogilisest tegevusest, Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ravimite ohutuse ja kvaliteedi koordinaator dr Lembit Rägo kõneles WHO tegevusest geneeriliste ravimite alal, dr Kersti Oselin Suurbritannia ravimiametit rääkis geneeriliste ravimite kasutusele lubamise nõuetest ning seltsi juhatuse liige dotsent Anti Kalda vaagis kliinilise farmakoloogia hetkeseisu Tartu Ülikoolis.

Dr Rein Pähkla lõpetas TÜ arstiteaduskonna 1992. a. Ta alustas juba õpingute ajal Lembit Rägo juhendamisel teadustööd farmakoloogias ning jätkas seda pärast arstiõpinguid doktorantuuris. 1997. a kaitses ta doktoriväitekirja, mis käsitles pinoliini farmakoloogiat ning mis põhines seitsmel teadusartiklil, mis olid ilmunud rahvusvahelise levikuga teadusajakirjades. Dr Pähkla töötas alates 1995. a TÜ farmakoloogia instituudi assistendi ja vanemassistendina ning alates 2000. a kuni elu lõpuni sealsamas dotsendina. Dr Pähkla oli ajavahe-mikul 1998–2004 ka EFSi esimees. Teadlasena siirdus ta hiljem kliinilise farmakokineetika alale, kus selgitas geneeriliste ravimite

biosaadavust ning koos anestesiooloogidest ja stomatoloogidest kolleegidega mikrodiagnostika abil ravimite kontsentratsioon organismi haiguskohtades. Kokku ilmus dr Pähkla autorisusega rahvusvahelise levikuga teadusajakirjades 21 täismahus originaalartiklit. Rein Pähkla eestvõtmisel toimus koostöös pere-arstidega ka üks vähestest täielikult Eestis kavandatud ja teostatud kliinilistest uurin-gutest, mille tulemusi ei ole siiani kahjuks avaldatud. Õpejõuna korraldas ta kliinilise farmakoloogia õpet arstiteaduse ja provii-soriõppe üliõpilastele ning osales aktiivselt arstide ravimialases täiendusõppes.



Foto. Dotsent Rein Pähkla

Dr Lembit Rägo rõhutas oma ettekandes geneeriliste ravimite tähtsust tervishoiukulude optimeerimisel, ent selle eelduseks on nende ravimite kontrollitud kvaliteet ja ekvivalentsus originaalravimitega. Tema väitel on nii geneerilistel kui ka originaalravimitel on oma kindel koht moodsas meditsiinis ning ei ole mingit mõtet ega vajadust neid vastandada. Dr Rägo tutvustas WHO riikide ravimiametitele suunatud nõustamisprogramme, ravimite kvaliteeti ja ohutust käsitlevaid juhendeid ning tõhusa ravimikontrollita riikidele mõeldud riikide eelkvalifikatsiooniprogrammi, mille abil ühelt poolt hinnatakse geneeriliste ravimite tootmise vastavust nõuetele ning teisalt ka nende ravimite kvaliteeti ning ekvivalentsust originaalravimite suhtes. Ta meenutas dr Pähkla silmapaistvat tegevust nii selle programmi ekvivalentsushindamise käivitamisest kui ka WHO vastavate juhendite esimeste versioonide loomisel.

Dr Kersti Oselin keskendus oma ettekandes geneeriliste ravimite kasutuselevõtu lubamise nõuetele. Ta rõhutas ravimite kliiniliste omaduste tihedat seost nende kvaliteediga ning kirjeldas kliinilisi ekvivalentsusuuringuid, mis on vajalikud geneeriliste ravimite registreerimiseks. Dr Oselin selgitas, et võrdlevad biosaadavusuuringud on parim viis ravimite ekvivalentsuse hindamiseks, sest need on ravimite erinevuste suhtes oluliselt tundlikumad kui nn terapeutilise ekvivalentsuse kliinilised uuringud.

Et kliinilise farmakoloogia teemat on EFSis harva käsitletud, siis tutvustas dotsent Anti Kalda seltsi liikmetele valdkonda puutuva õppe- ja teadustöö hetke seisuga. Iseseisvat kliinilise farmakoloogia õpet alustati TÜ arstiteaduskonnas 1972. a.

Praegu on kliinilise farmakoloogia õppe maht arstiteaduse erialal 280 ja hambaarstiteaduse erialal 14 tundi ning proviisoriõppes 104 tundi farmakoteraapiat ja 26 tundi kliinilist farmakoloogiat. Õppekorralduse tõsiseks probleemiks on kvalifitseeritud õppejõudude puudus. Kohalolnud märkisid üksmeelselt ka olemasolevate õppekavade ebapiisavat tähelepanu farmakoteraapia tähtsuse kiirele kasvule meditsiinis, mistõttu kliinilise farmakoloogia õpet tuleks veelgi süvendada, iseäranis tõhusama integratsiooni abil teiste kliiniliste õppeainetega. Sama probleemi rahvusvahelist tähendust kinnitas ka dr Rägo informatsioon Rahvusvahelise Baas- ja Kliinilise Farmakoloogia Ühenduse (IUPHAR) ning WHO peatselt valmiva kliinilise farmakoloogia näidisõppeprogrammi kohta. TÜ farmakoloogia instituudi peamised kliinilise farmakoloogia uurimissuunad on ravimite koostoitmete uurimine eakatel patsientidel perearsti praksises ning antipsühhootilise ravi mõju psühhosühaigetel avalduvale kognitiivsele düsfunktsioonile, samuti jälgitakse koostöös Ravimiametiga Eesti ravimikasutamise suundumusi võrdluses lähiriikidega. Teiste akadeemiliste üksuste kliinilise farmakoloogiaga seotud teadustöödest väärivad märkimist farmakokineetilised uuringud enneaegsetel lastel ja intensiivravihaigetel, samuti farmakoepidemioloogilised uuringud lastel.

Seminarile järgnenud koosviibimisel meenutati dr Rein Pähkla töid ja tegevusi, tema tööalast järjekindlust ja kohusetunnet, sõbralikkust meelt ning vaikset terast huumorit.

Alar.Irs@ravimiamet.ee